

УДК 342. 657.6 (477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.69>

МОНІТОРИНГ І АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ БАЛАНСУ ПРИВАТНИХ І ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ

Проць І.М.,

*кандидат юридичних наук, доцент**доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6483-0121>

Проць І.М. Моніторинг і аудит як інструмент досягнення балансу приватних і публічних інтересів у фінансовому праві.

У статті на основі комплексного системного аналізу національного законодавства, у контексті європейської інтеграції, розглянуто питання пошуку оптимального балансу між приватними та публічними інтересами не втрачають своєї актуальності. Конфлікт таких інтересів неминучий у разі регулювання відносин, властивих сфері реалізації державою фіскальної функції та здійснення фінансового контролю. Згладжування суперечностей між платниками обов'язкових платежів та податковими органами можливе за допомогою таких інструментів, як моніторинг та аудит.

Аналіз правових норм, що регламентують порядок проведення виявлення проблем, що виникають при їх застосуванні визначення шляхів їх розвитку. Усі ці питання потребують наукового осмислення. Мета: на основі розкриття особливостей проведення податкового моніторингу, аудиту у сфері фінансової діяльності. показати можливості досягнення балансу приватних та публічних інтересів. У статті використано методи аналізу та синтезу, формально-логічний, порівняльно-правовий, історичний, статистичний. Визначено, що фінансові та податкові відносини можуть мати певною мірою фідучіарний характер розкрито; сутність та функції податкового моніторингу як інноваційної форми податкового контролю. Проведено співвідношення між аудитом та фінансовим контролем, встановлено роль податкового моніторингу для оптимального співвідношення приватних та публічних інтересів. Виділено основні функції податкового моніторингу та аудиту – фіскальна, превентивна, аналітична. З метою подальшого пошуку балансу між приватними та публічними інтересами запропоновано розглянути перспективи розвитку зазначених форм фінансового контролю, розширити коло суб'єктів господарювання, щодо яких може проводитись податковий моніторинг. Аргументовано ідею можливості використання фінансовими органами. аудиторських висновків у рамках

категорування учасників зовнішньоекономічної діяльності для визначення фінансової стійкості уповноважених економічних операторів.

Ключові слова: фінансовий контроль, форми та методи, податки та збори, конфлікт інтересів, фінансова та податкова звітність.

Prots I.M. Monitoring and audit as a tool for achieving the balance of private and public interests in financial law.

Based on a comprehensive systemic analysis of national legislation, in the context of European integration, the article examines the search for an optimal balance between private and public interests and does not lose its relevance. The conflict of such interests is inevitable. Regulation of bills, authorities in the sphere of implementation by the state of fiscal functions and the implementation of financial control. Smoothing out the differences between taxpayers and tax authorities is possible with the help of tools such as monitoring and audit.

Analysis of legal norms that regulate the procedure for identifying problems that arise in their stagnation of the significance of their development. All this nutrition will require scientific understanding. Meta: based on the analysis of the specifics of conducting ongoing monitoring and auditing in the field of financial activity. Show the possibility of achieving a balance of private and public interests. The statistics have different methods of analysis and synthesis, formal-logical, legal-legal, historical, statistical. It been shown financial and tax donations can effectively reveal the fiduciary character; the essence and function of subordinate monitoring as an innovative form of subordinate control. A relationship between audit and financial control carried out, and the role of subordinate monitoring established for optimal coordination of private and public interests. The main functions of in-process monitoring and audit seen – fiscal, preventive, and analytical. In order further, explore the balance between private and public interests, it is necessary to look at the prospects for developing significant forms of financial control, expanding the number of subjects of government, so that

financial monitoring can be carried out. The idea of viability of financial authorities substantiated. Audit findings within the framework of the categories of participants in foreign economic activities to assess the financial stability of renewed economic operators.

Key words: financial control, forms and methods, taxes and fees, conflict of interests, financial and tax liability.

Постановка проблеми. Однією з важливих складових взаємодії органів публічної влади та приватних суб'єктів є прояв до них певної довіри. Основою для функціонування державних і громадських інститутів виступають громадські інтереси. Для фізичних та юридичних осіб головним вектором діяльності є приватні інтереси, що відображають їх потреби. Взаємодія держави суспільства та особи вимагає врахування приватних і публічних інтересів, пошуку оптимального балансу між ними. Це можливо при взаємній повазі інтересів та взаємної відповідальності фізичних і юридичних осіб та держави, розвитку демократичних інститутів залучення приватних суб'єктів до різних інструментів державного управління.

Стан опрацювання проблематики. Вклад у розробку проблеми здійснили вчені: Н.П. Владімірова, В.М. Дереконь, О.П. Мельник, В.В. Миргород-Карпова, Ю.І. Пивовар, І.І. Попадинець, В.П. Прасюк, О.Г. Рябчук, Л.А. Савченко, Т.О. Голоядова, А.С. Ярошенко та ін. Водночас адаптація національного законодавства України до вимог Європейського Союзу вимагає проведення теоретико-правових досліджень у сфері фінансового контролю.

Мета статті – дослідження моніторинг і аудит як інструменту досягнення балансу приватних і публічних інтересів у фінансовому праві.

Вклад основного матеріалу. Пошук балансу приватних і публічних інтересів можливий за безумовного пріоритету права, призначення якого зокрема полягає у забезпеченні їх розумного співвідношення мінімізації дисбалансу, знаходження способів подолання колізій. Конфлікт інтересів особи та держави, гострі протиріччя між ними несприятливо позначаються на функціонуванні суспільних відносин, підривають авторитет закону, ілюструють кризу довіри населення до органів публічної влади, знижують рівень правосвідомості та ведуть до правового нігілізму.

Необґрунтоване втручання держави в економічну діяльність господарюючих суб'єктів, високий податковий тягар, низький рівень добробуту населення при гіпертрофованій увазі до публічних інтересів неминує утискає приватні інтереси не дозволяє їм динамічно розвиватися та повноцінно реалізовуватися..

Сфера досягнення державою фіскальних цілей характеризується конфліктом інтересів ор-

ганів державної влади податкових органів і підконтрольних осіб. Досягти повної довіри, нівелювати суперечності, що виникають, і суперечки дуже важко. Проте надати таким взаєминам певний фідучіарний характер метадосяжна з урахуванням інтересів платників податків, зборів, інших обов'язкових платежів. Побудова цієї моделі правових відносин має ґрунтуватися на використанні інструментів і механізмів, які допомагають приватним суб'єктам здійснювати діяльність і водночас сприяють досягненню державою фіскальних цілей. Метод примусу повинен відігравати другорядну роль поступаючись місцем переконанню, та таким способам правого регулювання, як стимулювання та заохочення.

Національна економічна стратегія на період до 2030 року передбачає покращення умов ведення підприємницької діяльності, скорочення адміністративних процедур та бар'єрів, необхідність оптимізації діяльності податкових органів щодо підвищення рівня довіри [1].

Досягнення балансу приватних і публічних інтересів у податкових правовідносинах сприяють такі заходи як моніторинг і аудит. Вони є елементами інституту фінансового контролю та поряд із загальними характерними рисами властивим різним його способам, мають сутнісні особливості.

Без наявності приватних інтересів і вираження волевиявлення до реалізації, жодні публічні інтереси неможливо реалізувати. У джерелах фінансового права інституту фінансового контролю приділяється особлива увага, що зумовлено самою сутністю фінансів як грошових фондів держави.

Основам державного фінансового контролю присвячено розділ V Бюджетного кодексу України (далі – БК) та глава 5 «Податковий контроль» Податкового кодексу України (далі – ПК).[2; 3]. Закон «Про валюту та валютні операції» містить статті про валютний контроль [4].

Єдиного поняття фінансового контролю законодавцем не вироблено. Фінансовий контроль – важлива складова фінансової діяльності держави. Це контроль за дотриманням законності та доцільності дій у галузі утворення, розподілу та використання публічних грошових фондів націлений на збереження стабільності та розвиток економіки держави та регіонів [5].

Через цей інститут повною мірою проявляється контрольна функція фінансів, а в результаті здійснення вирішується завдання зміцнення фінансової дисципліни. Фінансовий контроль не тільки забезпечує інтереси держави та органів місцевого самоврядування, а й сприяє дотриманню прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Класифікація фінансового контролю проводиться за різними критеріями. Одним із критеріїв класифікації фінансового контролю є волевиявлення суб'єктів, що перевіряються. Фінансовий

контроль буває обов'язковим, проводиться відповідно до законодавчих вимог та ініціативним, проводиться за бажанням і рішенням суб'єктів, що перевіряються.

Юридичні поняття виду форми та методу фінансового контролю у нормативних актах не містяться. В окремих законах закріплені різновиди вказаних елементів. Зміст категорій форми та методу фінансового контролю нерідко поєднується, оскільки виступають способом здійснення контрольної діяльності.

В Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації прямо зазначено необхідність упорядкування форм і методів державного фінансового контролю [6]. Кожній формі контролю відповідає кілька методів, через які вона здійснюється. Форма фінансового контролю є відображенням його виду. Моніторинг за правовою природою є методом контролю, оскільки він реалізується у застосуванні такого прийому як спостереження. У податковому кодексі він позиціонується як форма податкового контролю.

Аудит трактується як вид фінансового контролю. У ряді документів використовується вираз метод аудиту, оскільки містить у сукупність різних способів і прийомів здійснення. Слід розрізняти аудиторський фінансовий контроль як різновид ініціативного контролю та використання аудиту як методики проведення фінансового контролю.

Поняття моніторингу означає спосіб проведення дослідження певних явищ, фактів, дій, інформації. У податковому праві моніторинг став інноваційною формою контролю, дозволив податковим органам удосконалити методику адміністрування.

У період активного розвитку цифрових технологій цей інститут має всі шанси на ефективне застосування. За природою податковий моніторинг представляє комплаєнс-контроль, тобто ініціативне дотримання приватним суб'єктом правил, встановлених законодавством про податки та збори.

Прийняття певних зобов'язань супроводжується бажанням виявити потенційні ризики, які згодом можуть призвести до негативних наслідків у вигляді юридичних санкцій. Відносини між податковим органом та платником податків перетворюються з вертикальних з імперативним підпорядкуванням у горизонтальні з елементами партнерства. Це дозволяє вирішити протиріччя та суперечки, усунути наявні недоліки, заздалегідь не вдаючись до традиційних способів правового захисту. Три основні складові, на яких засновані такі відносини, це взаємна довіра, розуміння та прозорість. Платник податків має бути повністю відкритий та готовий до активної взаємодії з податковим органом.

Механізм податкового моніторингу є формою горизонтального контролю на протиположний вертикальному контролю. Він передбачає розширену взаємодію з податковим органом ще до подання податкової декларації, що дає змогу оперативно вирішувати спірні питання оподаткування.

Податковий орган у режимі реального часу отримує доступ до даних бухгалтерського та податкового обліку, може перевіряти правильність та своєчасність відображення господарських операцій платником податків з метою оподаткування. Введення податкового моніторингу обумовлено зацікавленістю держави у підвищенні прогнозованості надходжень податків до бюджетної системи, своєчасного виявлення прогалин і колізій у податковому законодавстві, скорочення витрат на проведення податкових перевірок, підвищення рівня правової культури платників податків.

Завдання податкового моніторингу – забезпечити прозору, оперативну взаємодію з питань оподаткування, що дозволяє скоротити податкові ризики, витрати на проведення податкових перевірок, кількість спірних питань.

Предмет податкового моніторингу зазначений законодавцем: правильність обчислення повноти та своєчасність сплати податків і зборів. Суб'єктний склад податкового моніторингу досить чітко визначено у законодавстві: податкові органи як суб'єкти, наділені правом проведення; та підконтрольні суб'єкти (див. 39.5 ПК).

Щодо фізичних осіб, які мають статус підприємців, податковий моніторинг не проводиться. По суті як владний учасник податкових правовідносин виступає держава в особі уповноважених органів. Держава передає свою волю органам публічної влади, наділяє повноваженнями визначає порядок та умови діяльності. Держава, використовуючи фінансові ресурси скарбниці, несе відповідальність за шкоду, заподіяну неправомірними діями органів державної влади та їх посадових осіб.

Для допуску до участі у моніторингу вони мають відповідати низці вимог, передбачених ПК. Ці вимоги розглядаються в сукупності, відображають фінансову стійкість юридичної особи, її статус як суб'єкта, що забезпечує певну частку доходів.

Оскільки податковий моніторинг належить до ініціативного різновиду фінансового контролю, він проводиться виключно за наявності волевиявлення юридичних осіб на добровільній основі. Дана форма податкового контролю має ознаки примирних, взаємно погоджувальних процедур. Вона відображає прагнення податкових органів до рівноправних, партнерських відносин із платниками, бажання допомогти, попередити можливі негативні наслідки.

Якщо правове регулювання у функціональному значенні – це орієнтир для суб'єктів права на нормативні приписи у межах правовідносин, а діяльність щодо здійснення регулятивної функції має епізодичний корекційний характер, то на підставі цього підходу можна мовити про чинники, що визначають виникнення превентивного регулювання [7, с. 42]. Податковий моніторинг зумовлює перехід на якісно новий рівень контролю за рахунок відкритого діалогу з органами публічної влади та превентивних заходів.

За результатами розгляду пакета документів керівник податкового органу має ухвалити рішення про проведення або про відмову у проведенні податкового моніторингу. Відмова у проведенні податкового моніторингу має бути обґрунтована виключно підставами, прямо зазначеними в ПК. Регламент інформаційної взаємодії складається платником податків та надається до податкового органу за формою, встановленою Державною податковою службою (далі – ДПС України).

Важливим документом податкового моніторингу є мотивована думка податкового органу, в якій відображається позиція з питань правильності обчислення утримання повноти та своєчасності сплати, перерахування податків зборів страхових внесків. За природою такий документ є правозастосовним ненормативним актом податкового органу, який містить інформацію роз'яснювального характеру.

Учасник податкового моніторингу може ще до вчинення дій проконсультуватися з посадовцем податкового органу щодо податкових наслідків. Після отримання цільової думки платник податків має право погодитися або погодитися з ним.

Взаємно погоджувальна процедура проводиться керівником ДПС України. За її результатами оскаржена вмотивована думка податкового органу або змінюється, або залишається без змін, про що повідомляється платник податків.

Надання достовірних відомостей у максимальному обсязі – запорука обґрунтованого та якісного рішення податкового органу. Мотивована думка є обов'язковою для виконання податковими органами та юридичної особи на вході проведення податкового моніторингу. Перспективним напрямом у цій галузі є проведення ДПС заходів щодо стандартизації способів інформаційної взаємодії між платником і податковими органами.

Під час проведення опитування потенційних учасників податкового моніторингу про те, що є основним для нового формату взаємодії з податковими органами, більшість заявили, що моніторинг дозволить знизити податкові ризики через врегулювання спірних питань. Перехід на податковий моніторинг – це можливість підвищити престиж, підтвердивши репутацію сумлінного платника податків. Податкові органи отримують

оперативний доступ до податкової звітності, формують позицію по запланованим угодам, забезпечується оптимальне співвідношення приватних і публічних інтересів.

Аналіз сутності податкового моніторингу дозволив виділити основні функції: інформаційну, що виражається у забезпеченні податкових органів оперативними даними про об'єкт і предмет спостереження, а також елементи фінансово-господарської діяльності підконтрольних суб'єктів; аналітичну, яка полягає в оцінці відповідності фактичних умов і результатів поданих платником, попередньо встановленим критеріям та нормам; модераторську – сприяння прийняттю ефективних рішень податковими органами щодо окремого платника; контрольну – обумовлену включенням до форм податкового контролю.

Ці функції можуть бути доповнені ще однією – превентивною, що відображає можливість запобігти у процесі здійснення податкового моніторингу порушення законодавства про податки та збори. Ця функція зумовлює зацікавленість приватних суб'єктів ініціювання процедури.

Поряд із податковим моніторингом однією з форм державного контролю у сфері фінансів визнається аудит. У даний час поняття аудиторської діяльності та аудиту розмежовані та закріплені в Законі «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [8]. Аудиторська діяльність (аудиторські послуги) – діяльність з проведення аудиту та надання супутніх аудиту послуг здійснювана аудиторськими організаціями та індивідуальними аудиторам.

Під аудитом розуміється незалежна перевірка бухгалтерської фінансової звітності юридичної особи з метою висловлення думки про достовірність звітності. Об'єкт аудиту – відомості, що містяться в документах фінансової звітності, його спосіб; перевірка; специфічна особливість незалежності проведення; основна мета – обґрунтування думки про достовірність звітних документів та поданих відомостей. Вказані поняття співвідносяться як ціле і частина. Аудиторська діяльність включає аудит та надання супутніх послуг. Аудиторська організація – прибуткова організація, що є членом організацій Спілки аудиторів України.

Індивідуальний аудитор – фізична особа-підприємець, який отримав кваліфікаційний атестат аудитора, є членом Спілки аудиторів України. Гарантія незалежності забезпечено законом «Про аудиторську діяльність».

У Законі «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» встановлюються випадки проведення щорічного обов'язкового аудиту. Рішення щодо проведення аудиту можуть прийняти правоохоронні органи щодорозслідування кримінального провадження, з метою отримання спеціальної інформації. У таких випадках

публічні інтереси переважають над приватними, оскільки фізичні та юридичні особи не можуть вплинути на ініціювання таких перевірок. У науці викладається думка, що аудит є консультативно-дорадча діяльність суб'єктів наділених відповідними функціями.

Дійсно на відміну від категорії контроль поняття аудит звучить більш м'яко, менш імперативно хоча зменшення ролі аудиту не може допускатися в процесі аудиту критеріями перевірки звітності виступають її повнота достовірність об'єктивність і точність. Аудитор зобов'язаний підтвердити відсутність у поданих документах будь-яких спотворень інформації всебічно оцінити її відповідність чинним правовим нормам.

Відмінність аудиту від контролю простежується у нормах, що закріплюють процедуру проведення. Контроль може проводитися раптово позапланово, тоді як здійснення аудиторської перевірки завжди узгоджується. Для контролю характерна чіткіша регламентація реалізації.

Зміст положень закону дає чітке розуміння, що аудит – діяльність приватних суб'єктів, яка переважно охоплювана процедурою саморегулювання. Така процедура представляє самостійну та ініціативну діяльність, що здійснюється суб'єктами підприємницької чи професійної діяльності змістом, якою є розробка та встановлення стандартів та правил зазначеної діяльності, контроль за дотриманням вимог зазначених стандартів та правил.

Саморегулювання є однією з форм делегування державно-владних повноважень, а саморегульована організація наділяється певними характеристиками публічного органу. Зазначені відносини не трансформуються у приватноправові, а зберігають публічно-правовий характер. Він спрямований на задоволення публічного інтересу, що виражається у прийнятті саморегулювними організаціями обов'язкових для виконання актів застосування до порушників санкцій. Інститут саморегулювання – вдалий приклад оптимального поєднання приватних та публічних інтересів, усунення надлишкового адміністративного тиску.

Статус аудитора підтверджується кваліфікаційним атестатом та членством у саморегулюючій організації. В Україні діє Спілка аудиторів України.

Крім названого виду аудиту, виділяється державний аудит вищим органом якого визнається Рахункова палата У Законі «Про Рахункову палату» зазначено, що вона є постійно діючим вищим органом зовнішнього державного аудиту та контролю, який утворюється в установленому порядку і підзвітний Верховній Раді [9]. Це свідчить про існування двох різновидів аудиту приватного та державного.

В Україні як суб'єкт, що реалізує функцію державного аудиту, виступає зазначений ор-

ган. Аналогічними функціями наділені місцеві контрольно-лічильні органи. Проте сутність державного аудиту виявляється у можливості провадження державними органами, та у націленості на перевірку управління фінансовими ресурсами державного бюджету [10, с. 68]. Серед завдань Рахункової палати встановлених у Законі «Про Рахункову палату»:

- організація та здійснення контролю за цільовим та ефективним використанням коштів бюджету, державних позабюджетних фондів;

- визначення ефективності та відповідності нормативно-правовим актам порядку формування управління та розпорядження іншими ресурсами;

- аналіз виявлених недоліків і порушень у процесі формування управління та розпорядження іншими ресурсами, вироблення пропозицій щодо їх усунення, та вдосконалення бюджетного процесу;

- оцінка ефективності надання податкових і інших пільг за рахунок коштів бюджету; оцінка законності надання державних гарантій або забезпечення виконання зобов'язань іншими способами за угодами, що вчиняються юридичними особами та фізичними особами-підприємцями за рахунок державних та інших ресурсів;

- визначення достовірності бюджетної звітності головних адміністраторів коштів бюджету та державних позабюджетних фондів України та річного звіту про виконання бюджету бюджетів державних позабюджетних фондів України;

- контроль за законністю та своєчасністю руху коштів бюджету та коштів державних позабюджетних фондів у Національному банку України уповноважених банках і кредитних установах. Державний аудит відноситься до різновиду зовнішнього аудиту, його головна мета дати об'єктивні, реальні та точні відомості про об'єкт аудиту.

Інститут державного аудиту – важливий елемент системи попередження про можливі недоліки планування та ексцеси виконання, інструмент за допомогою якого реалізується функція легітимації рішень держави [4, с. 12]. Аудиту властива контрольна та превентивна функція.

Висновки. На основі порівняльно-правового аналізу податкового моніторингу та аудиту було встановлено загальні функції:

- фіскальна, що полягає у націленості податкових органів на виконання функцій щодо формування доходної частини бюджетної системи та дозволяє використовувати зазначені інструменти для виявлення резервів поповнення скарбниці;

- превентивна, що відображає важливість профілактики можливих порушень законодавства у галузі податків шляхом використання заходів, які дозволяють їх запобігти;

– аналітична, яка виражається у зацікавленості держави у проведенні збору, узагальнення та вивчення інформації про фінансово-господарську діяльність платників обов'язкових платежів за допомогою проведення оцінки інформації, отриманої податковими органами.

В основі взаємовідносин податкових органів з платниками обов'язкових платежів перебуває вирішення конфлікт інтересів. Широке застосування інститутів моніторингу та аудиту безсумнівно сприятиме згладжуванню спорів.

Фідуціарна ознака таких відносин передбачає створення платформи для певної довіри приватних суб'єктів до державних органів, що дозволить певною мірою нівелювати проблемний імідж податкової служби. Зайве, хоча цілком зрозуміле, домінування податкових органів стосовно підконтрольних суб'єктів може бути пом'якшена партнерськими відносинами між ними за допомогою моніторингу та аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів від 03.03.2021 р. № 179. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>.
4. Про валюту та валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2473-19>.
5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-12>.
6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.
7. Єсімов С.С. Превентивне регулювання: теоретичні аспекти. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 40–47.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII.
9. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII. URL.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/576-19>.
10. Фінансове право України: навчальний посібник. Ковалів М.В., Скриньковський Р.М., Лозинський Ю.Р. і інші. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.